

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

شماره مجوز مجله: ۸۰۴۰۰

زمان پذیرش نهایی: ۱۴۰۰/۰۶/۲۲

مقایسه اقدامات شهرداری‌های ایران و کشورهای دیگر در مقابله با اپیدمی کووید-۱۹

رضا فرخ^۱، محسن عبدود^۲، میلاد عباس‌پور^۳

- ۱- دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت شهری، دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه هنر تهران، تهران، ایران.
 - ۲- دانشجوی کارشناسی ارشد برنامه‌ریزی شهری، دانشکده معماری، شهرسازی و هنر، دانشگاه ارومیه، ارومیه، ایران.
 - ۳- دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت شهری، دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه هنر تهران، تهران، ایران.
- abdovadmohsen@gmail.com*

چکیده

جهان امروزه درگیر مبارزه با اپیدمی کووید-۱۹ بوده و نگران پیامدهای احتمالی آن و در پی یافتن راهکارهای برون رفت از آن می‌باشد. مناطق شهری ناشی از تراکم جمعیتی بالا، آسیب پذیرتر از سایر مناطق محسوب می‌شوند. حکومت‌های محلی با توجه به شناخت همه جانبه نسبت به شرایط محلی و توانایی اقدام در کم‌ترین زمان ممکن، نقش پررنگی را در عرصه مبارزه با اپیدمی کووید-۱۹ بازی می‌کنند. این مطالعه در قالب یک تحقیق تبیینی با روش تحلیل محتوا به مقایسه اقدامات شهرداری‌های ایران و کشورهای دیگر در مقابل با اپیدمی کرونا تبیین اهمیت نقش شهرداری‌ها در برابر اپیدمی کووید-۱۹ پرداخته است. بررسی و مقایسه اقدامات شهرداری‌های ایران و جهان در حوزه‌های حمل‌ونقل و ترافیک، مالی و اقتصادی، زیست محیطی و جمع‌آوری زباله‌ها و اجتماعی و فرهنگی پرداخته شده و مورد بحث قرار گرفته است، تدابیر و محدودیت‌های اجرا شده در شهرهای مختلف، نشان می‌دهد که علی‌رغم وجود برخی تمایزات و محدودیت‌های اقتصادی و سیاسی موجود در برخی کشورها از جمله ایران که موجب محدود شدن نقش دولت‌های محلی شده است، دولت‌های محلی در اقصی نقاط جهان در محدوده حقوق و وظایف تعیین شده خود نقش اصلی را در مبارزه با اپیدمی بازی می‌کنند.

کلمات کلیدی: دولت محلی، شهرداری، کووید-۱۹.

۱- مقدمه

با بیش از ۱۰۰ کشور در حال محاصره، همه گیر کووید-۱۹ سومین و بزرگ‌ترین شوک اقتصادی، مالی و اجتماعی قرن ۲۱ بعد از ۱۱ سپتامبر و بحران مالی جهانی ۲۰۰۸ را به وجود آورد. این شوک سیستمی باعث متوقف شدن تولید جهانی، ضربه زدن به زنجیره‌های تأمین در سراسر جهان، افت شدید مصرف همراه با سقوط اعتماد به نفس و سرانجام، کاهش شدید خدمات است که پیامدهای قفل شدن و فاصله اجتماعی، به ویژه در شهرها را نشان می‌دهد (OECD, 2020a). در این میان بیشتر، شهرها و شهرک‌های شهری در معرض خطر کووید-۱۹ قرار دارند. بسیاری از مناطق پرجمعیت تعداد زیادی از موارد و مرگ و میر را تجربه کرده‌اند، که نشان دهنده سهولت ورود و انتشار ویروس در چنین مکان‌هایی است. تنظیمات شهری با پویایی منحصر به فردی روبرو هستند که تأثیر مستقیمی در دستیابی به آمادگی برای همه موارد اضطراری سلامتی، از جمله کووید-۱۹ دارند. این پویایی ظرفیت مقامات را برای ایجاد یک پاسخ مؤثر شکل می‌دهد، که بیشتر بر لزوم

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

یادگیری از تجربیات و بهترین روش‌های دیگران، اجرای اقدامات مناسب برای آمادگی قبل از وقوع اورژانس بهداشت عمومی و تنظیم آن‌ها در صورت لزوم تأکید می‌کند (WHO, 2020a).

در طی ماه‌های گذشته اقدامات سختگیرانه زیادی برای مهار ویروس و به حداقل رساندن فشار بر بیمارستان‌ها و زیرساخت‌های مراقبت‌های بهداشتی اعمال شده است (OECD, 2020b). در این میان حکومت محلی عهده‌دار مجموعه‌ای از خدمات حیاتی برای مردم و مشاغل در مناطق تعریف شده است. در میان آن‌ها عملکردهای شناخته شده‌ای مانند مراقبت‌های اجتماعی، مدارس، مسکن و برنامه‌ریزی و جمع‌آوری زباله وجود دارد اما همچنان کمتر شناخته شده است. شوراهای محلی که متداول‌ترین نوع اختیارات محلی است از مشاورانی تشکیل می‌شود که در انتخابات محلی توسط مردم انتخاب می‌شوند. مشاوران برای توافق و تحقق اولویت‌های محلی با مردم و شرکای محلی مانند مشاغل محلی و سایر سازمان‌ها همکاری می‌کنند. تصمیمات توسط کارمندان دائمی شورا و مأمورین شورا که روزانه خدمات ارائه می‌دهند اجرا می‌شود (Local Government Association). این تصمیمات باید مطابق با سیاست‌های ملی و فرعی مربوطه باشد و همزمان با تکامل شیوع، باید در فواصل منظم مورد ارزیابی مجدد قرار گیرند. اتخاذ یک رویکرد جامع و منسجم برای فعالیتهای مبتنی بر جامعه فرصتی برای تقویت انعطاف پذیری بستر اجتماع محور در بهبود زود هنگام و فراتر از آن فراهم می‌کند (WHO, 2020b).

اما آنچه در عبور از این بحران جهانی واجد اهمیت است، سلامت و بقای نظام اجتماعی در زمان مبارزه با این بحران و عواقب پس از آن است. اینکه نظام اجتماعی شهرها تا چه میزان در عبور از این شرایط موفق و تا چه میزان و با چه شرایطی، امکان بازسازی آسیب‌های وارده را خواهد داشت. به علاوه ارزیابی اینکه روابط میان نظام حکمروایی شهری و جامعه سازنده آن در حین و پس از مبارزه با این ویروس به چه شکل تغییر یا اصلاح خواهد شد، از مسائل امروز و آینده شهرهای جهان خواهد بود (حائری، ۱۳۹۹: ۲۵۷).

مناطق مختلف، حتی در داخل یک کشور، ممکن است به روش‌های مختلفی برای تعیین خدمات ضروری و جذب نیروی کار بهداشت جامعه در حفظ این خدمات و پاسخ مستقیم به بیماری همه گیر کووید-۱۹ نیاز داشته باشند. تصمیم گیرندگان باید مزایای فعالیتهای مختلف را با خطراتی که برای انتقال ویروس به کارمندان بهداشت یا از کارکنان بهداشت به دیگران دارند، متعادل کنند. بار بیماری محلی، الگوی انتقال کووید-۱۹ و ظرفیت پایه برای ارائه خدمات در سطح جامعه و امکانات بر تجزیه و تحلیل ریسک سود برای هر فعالیت خاص تأثیر می‌گذارد، و الگوهای متمایز جستجوی مراقبت از جوامع نیز باید از سازگاری ها مطلع شوند (WHO, 2020b).

همزمان با گسترش کووید-۱۹ در شهرهای مختلف جهان و اثرات مخرب آن بر جوامع محلی و سلامت شهروندان، دولت‌های محلی نیز در خط مقدم مقابله با این شیوع قرار داشته‌اند. اکثر دولت‌های مرکزی رهبری را بدست گرفته‌اند تا انتشار این ویروس را به حداقل برسانند و شهرها با واکنش به چالش‌های سیاستی کووید-۱۹ در حال تکمیل این اقدامات هستند (OECD, 2020b). کنترل و مدیریت بیماری‌های همه‌گیر به یک فرد و یا گروهی از افراد نیاز دارد که مورد اعتماد شهروندان باشند و بتوانند از میزان مرگ افراد مبتلا به این بیماری جلوگیری کنند و قدرت و توانایی کنترل این بیماری را داشته باشند. یک شهردار و یا مدیر شهری در جایگاهی است که باید بداند که بیماری‌های همه‌گیری نظیر ویروس کرونا چه اثراتی بر منطقه خود خواهد گذاشت و پس از پایان این بحران، بررسی‌ها نشان خواهد داد که کدام شهرداری بیشترین تأثیر را از بحران بیماری همه‌گیر پذیرفته و کدام یک آسیب‌پذیری کمتری داشته است و این میزان تفاوت نشان می‌دهد که کدام یک بیشترین آمادگی را برای کنترل و مدیریت حوادثی این چنین داشته‌اند و بهتر توانسته‌اند بیماری همه‌گیری را کنترل و مدیریت کنند و کمک کنند تا منطقه تحت مدیریت آن‌ها به شرایط نرمال باز گردد. شهرداری‌هایی که به بهترین نحو قادر به مقابله با تأثیرات بیماری‌های همه‌گیر شدید خواهند بود، از آمادگی قبل از وقوع بحران خوبی برخوردار هستند، ذخایر مواد غذایی و کالاهای اساسی را به خوبی مدیریت کرده و برنامه مدونی برای کنترل و توزیع آن‌ها داشته‌اند و می‌توانند به جمعیت خود و منابع محلی خود متکی باشند تا بتوانند از شهروندان خود مراقبت کرده، خدمات اساسی را ارائه دهند و نظم اجتماعی را حفظ کنند. با توجه به تجارب

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

به دست آمده از شیوع بیماری‌های متعدد در طول تاریخ، توانایی یک شهرداری در آگاهی بخشی کافی به شهروندان و حفظ آرامش در میان آنان کلید اصلی مدیریت بحران ناشی از شیوع بیماری است (متوسلی و قربانی، ۱۳۹۹: ۶).
نظام‌های سیاسی، در برنامه‌های مدیریتی و سیاست‌گذاری خود همواره نیازمند نظارت، کنترل و بازنگری در عملکردهای خویش‌اند. برای اینکه یک سیستم سیاسی بتواند وظایف خود را به بهترین نحو انجام دهد و دچار بحران، فساد، ناکارآمدی و ... نشود، از یک‌سو نیازمند بهره‌گیری از روش‌ها و ابزارهای نوین برای بهبود کیفیت خویش است و از سوی دیگر باید با مقایسه آن با سیستم‌هایی در عرض خود، میزان توانمندی آن را سنجید (مرشدی‌زاد، ۱۳۹۶: ۱۲۶) و همچنین شهرداری‌ها با توجه به شرایط محیطی، اقلیمی، اقتصادی، اجتماعی، تقسیمات سیاسی، سیاست‌های کلی بالادست و ... دارای اختیاراتی هستند، این اختیارات در هر کشوری متفاوت است. شهرداری‌های شهرهای ایران از اختیارات کمتری نسبت به سایر کشورها مخصوصاً کشورهای غربی و اروپایی برخوردارند. در همین راستا در پژوهش حاضر با توجه به گسترش اپیدمی کووید-۱۹ و درگیری اکثر شهرهای جهان با آن، به مقایسه اقدامات مهمی از قبیل خدماتی، بهداشتی، کالبدی، زیست محیطی، مدیریتی، حمل‌ونقلی و ... که توسط شهرداری‌های داخلی و خارجی در این حوزه صورت گرفته است، پرداخته شده است تا میزان اختلاف نقش شهرداری‌های متخلف در برابر همه‌گیری کووید-۱۹ تعیین گردد و به بررسی دلایل عدم توان اجرای اقدامات مقابله‌ایی شهرداری‌های ایران مقابل سایر کشورها در برابر اپیدمی کووید-۱۹ پرداخته شده است.

۲- پیشینه پژوهش

سازمان بین‌المللی همکاری و توسعه اقتصادی (۲۰۲۰)، در گزارش علمی با عنوان "پاسخ سیاست‌های شهرها"^۱ بر اساس تحقیقات کتابخانه‌ای و مشارکت انتخابی رابطین «شهرداران قهرمان برای ابتکار عمل رشد فراگیر» به دنبال بررسی آن است که چگونه شهرهای سراسر جهان، در هماهنگی نزدیک با دولت‌های مرکزی، در تلاش‌اند تا از ساکنان خود محافظت کنند، گسترش این ویروس را متوقف نمایند و از اقتصاد محلی خود در طول این دوران بی‌سابقه محافظت کنند.
سازمان بهداشت جهانی (۲۰۲۰)، در گزارشی با عنوان "دستورالعمل اقدامات آماده‌سازی، آمادگی و مقابله در شرایط بحرانی برای (COVID-19)"^۲ راهکارها و اقدامات لازم را جهت آماده‌سازی، آمادگی و مقابله با کووید-۱۹ در شرایط بحرانی ارائه کرده‌است.

مرکز مطالعات و برنامه‌ریزی شهر تهران (۱۳۹۹)، در گزارشی با عنوان "اهم اقدامات شهرهای بزرگ جهان و کلانشهرهای ایران در مقابله با ویروس کرونا"^۳ به اقدامات صورت گرفته توسط شهرداری‌های جهان و ایران در حوزه‌های مختلف جهت مقابله با کووید-۱۹ پرداخته است. در این گزارش تلاش شده‌است تا نتیجه‌گیری جامعی از اقدامات تخصصی در هر یک از حوزه‌ها جهت اطلاع مدیریت شهری به نحو دقیق تهیه و تنظیم شده و جهت اجرا به مدیریت کلان شهری ارجاع گردد تا بتواند مدیریت شهری را در اقدامی هر چه جامع‌تر و دقیق‌تر یاری نماید.

متوسلی و قربانی (۱۳۹۹)، در گزارشی با عنوان "مدیریت شهری و نقش آن در کنترل ویروس کرونا (COVID-19)"^۴ به بررسی مدیریت شهری و نقش آن در کنترل ویروس کرونا با بهره‌گیری از تجارب موفق در جهان و همچنین بررسی اسناد و مدارک مرتبط با این حوزه پرداخته شده‌است.

۳- روش تحقیق

1- Cities Policy Responses

2- Critical preparedness, readiness and response actions for COVID-19

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

این تحقیق از نوع تبیینی است و داده‌ها از روش‌های اسنادی (جست‌وجوی کتابخانه‌ای، اینترنتی، مقالات) گردآوری شده‌است. با استفاده از این داده‌ها به مقایسه اقدامات شهرداری‌های ایران و دیگر کشورها در مقابله با اپیدمی کووید-۱۹ در چهار حوزه مالی و اقتصادی، حمل‌ونقل و ترافیک، زیست‌محیطی و جمع‌آوری زباله‌ها و اجتماعی و فرهنگی پرداخته شده‌است.

۴- مبانی نظری

در ۳۰ ژانویه سال ۲۰۲۰، WHO^۳ اعلام کرد که شیوع کووید-۱۹ یک وضعیت اضطراری در خصوص بهداشت عمومی بین‌المللی است. از ۴ مارس ۲۰۲۰، موارد کووید-۱۹ در ۷۷ کشور گزارش شده است. تا به امروز، بیشتر موارد از چین به همراه مواردی در برخی از کشورها در بین افراد با سابقه سفر به چین گزارش شده است. در فوریه سال ۲۰۲۰ تعداد موارد مبتلا در چین کاهش یافت در حالی که موارد مبتلا به این ویروس در دیگر کشورها افزایش یافت. در چندین کشور نشان داده شده است با انجام برخی اقدامات، انتقال کووید-۱۹ از یک شخص به شخص دیگر می‌تواند کند و یا متوقف شود. این اقدامات موجب نجات جان انسان‌ها شده است و نیز باعث شده است که بقیه کشورهای جهان وقت بیشتری برای آماده شدن برای ورود این ویروس داشته باشند. همه کشورها لازم است سطح آمادگی، هشدار و واکنش مناسب برای شناسایی، مدیریت و مراقبت از موارد جدید کووید-۱۹ را افزایش دهند (WHO, 2020c).

در سطح جهان، برخی از کشورها برنامه اقدام و دستورالعمل مبارزه و کنترل بیماری‌های واگیردار در سطح ملی دارند و برخی نیز دارای این دستورالعمل و برنامه در سطح محلی و نیز شهرداری‌ها هستند. نکته مهم این است که اقدامات و عملکرد شهرداری‌ها، باید بر اساس دستورالعمل برنامه‌ریزی در سطح ملی باشد و کلیه فعالیت‌های مرتبط با کنترل و مدیریت بیماری شهرداری‌ها با اهداف، قوانین و سیاست‌های استراتژیک ملی سازگار باشد؛ بنابراین همه شهرداری‌ها باید به بخشنامه و دستورالعمل‌های ملی کنترل و مدیریت بیماری‌های همه‌گیر نظیر ویروس کرونا دسترسی داشته باشند. کمیته بحران شهرداری‌ها و برنامه‌های آن مهم‌ترین پایه و اساس نحوه کنترل و مدیریت بیماری‌های همه‌گیری نظیر ویروس کرونا است. درک و شناختی کافی هر شهرداری از بیماری همه‌گیر و نحوه تأثیرگذاری شیوع آن در هر منطقه ضروری است. قبل از شیوع هر نوع اپیدمی، باید وظایف مسئولین مهم و کلیدی در مدیریت بیماری هم در سطح ملی و هم در سطح محلی به صورت شفاف مشخص شود؛ بنابراین آمادگی قبل از شیوع هر نوع بیماری به هر شهرداری کمک می‌کند که بدانند در هنگام بروز بیماری چه اقدامی باید انجام دهد. همچنین این موقعیت را فراهم می‌کند تا در صورت خلأهای موجود، دولت ملی امکانات کافی را برای شهر فراهم کند (متوسلی و قربانی، ۱۳۹۹: ۱۳).

در ادامه به اقدامات شهرداری‌های شهرهای ایران و دیگر کشورها در حوزه‌های مختلف می‌پردازیم.

۴-۱- اقدامات شهرداری‌های ایران و دیگر کشورها در مقابله با اپیدمی کووید-۱۹

۴-۱-۱- اقدامات شهرداری‌های کشورهای خارجی

۴-۱-۱-۱- لندن (انگلستان)

- فراهم آوری اتاق‌ها و اقامتگاه‌های امن به همراه خدمات بهداشتی و فراورده‌های غذایی و همچنین مراقبت‌های دائمی پزشکی برای قرنطینه سازی افراد کارتن خواب‌ها و افرادی سرپناه

³ World Health Organization

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

- برنامه خاص نظافت و پاکسازی در نظر گرفته شده
- کارگاه‌های عملیاتی مربوط به حمل و نقل درون شهری و حمل و نقل ریلی برون شهری موقتاً تعطیل شده‌اند.
- ۴۰ ایستگاه مترو بسته شده است، ۲۴ ایستگاه نیز با محدودیت‌هایی مواجه شده‌اند. فقط ایستگاه‌هایی که بسیار کاربرد دارند باز مانده‌اند.
- همه عوارض معابر و محدوده‌های ترافیکی را معلق کرده است (شامل عوارض ازدحام، محدوده فوق کم آلاینده، محدوده کم آلاینده) تا تردد کارکنان مشاغل حیاتی تسهیل شود.
- به مدت ۳ ماه مستأجرین املاک متعلق به TFL^۴ (که ۶۸٪ مستأجرین شهرداری را تشکیل می‌دهند) کاملاً از پرداخت اجاره معاف هستند.
- سرویس‌های ویژه‌ای برای کارکنان مشاغل حیاتی لندن در نظر گرفته شده است.
- حفظ فاصله ۲ متری از افراد در پارک‌ها و فضای سبز
- ضد عفونی کردن وسایل بازی (مرکز مطالعات و برنامه‌ریزی شهر تهران، ۱۳۹۹).

۴-۱-۱-۲- پاریس (فرانسه)

- افتتاح دو مرکز قرنطینه برای پذیرایی از بی‌خانمان
- تردد افراد در شهرهای فرانسه به جز در موارد ضروری محدود شده است و تنها موارد زیر مشروط بر تکمیل فرم‌های برخط و دریافت تأییدیه، مجاز است.
- سرویس‌های ویژه‌ای از چندین مبدأ به مقصد بیمارستان‌ها و مراکز درمانی در نظر گرفته شده است (مرکز مطالعات و برنامه‌ریزی شهر تهران، ۱۳۹۹).
- یک اپلیکیشن دیجیتال برای نظارت بر بیماران تأیید شده یا افراد مشکوک در قرنطینه خانگی استفاده می‌کند. این امکان را به بیمارستان‌ها می‌دهد تا خدمت‌دهی به بیمار را تنظیم کند.
- دو مرکز به طور خاص برای افراد بی‌خانمانی که ممکن است آلوده باشند اما نیازی به بستری شدن ندارند، افتتاح شده است.
- تاثیر اپرا و آپولوی پاریس تولیدات خود را به صورت دیجیتالی و رایگان در دسترس قرار داده است (OECD, 2020b).

۴-۱-۱-۳- نیویورک و لس‌آنجلس (آمریکا)

نیویورک

- ظرفیت خطوط مترو ۲۵٪ کاهش یافته است.
- شبکه اتوبوسرانی با ۷۵٪ ظرفیت معمول سرویس می‌دهد.
- خطوط حومه ای طبق روال معمول سرویس می‌دهند ولی تعداد ایستگاه‌های آن‌ها کاهش یافته است.
- این تنها سیستمی است که در این شرایط تغییری نداشته دوچرخه شهری است و تمایل مردم برای استفاده از این سیستم بیشتر شده است.
- همه خطوط حمل و نقل آبی نیویورک طبق روال معمول به کار خود ادامه می‌دهند.
- جلوگیری از ازدحام جمعیت در فضاهای عمومی (مرکز مطالعات و برنامه‌ریزی شهر تهران، ۱۳۹۹).

⁴ Transport for London

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

- افزایش چشمگیر قیمت را به طور موقت غیرقانونی اعلام کرده است تا به دسترسی افراد کم درآمد به این اقلام کمک کند.
- هزاران کارت با ابعاد کف دست که حاوی نکاتی در خصوص شستشوی دست و اصول مراقبتی بود، توزیع کرد و یک صفحه حاوی سؤالات متداول، گزاره‌برگ‌هایی به ۹۵ زبان و مطالب آموزشی برای عموم مردم و مشاغل، کارفرمایان و ۹۶۰۰۰ همیار اجتماعی ایجاد کرد.
- یک کمپین تبلیغاتی دیجیتال چند رسانه‌ای، ۶۵۵ میلیون دلاری در مترو برای تشویق بهداشت و پیگیری درمان در هنگام بروز علامت راه اندازی شد (OECD, 2020b).

لس آنجلس

- برای حمایت از اقدام سریع و هماهنگی نهادهای بهداشت عمومی محلی، یک اضطرار محلی اعلام کرد.
- برای ارسال پیام‌های صوتی، پیام‌های متنی و ایمیل به ساکنان و مشاغل در مواقع اضطراری و بلایای طبیعی، یک سیستم رسمی اطلاع‌رسانی گسترده (NotifyLA) معرفی کرده است، ساکنان بصورت آنلاین ثبت نام می‌کنند (OECD, 2020b).

۴-۱-۱-۴- مادرید و بارسلون (اسپانیا)

مادرید

- شستشوی فوق العاده وسایل حمل و نقل عمومی مطابق با پروتکل‌های اعلامی
- فعالیت مترو ها با نیمی از ظرفیت (مرکز مطالعات و برنامه‌ریزی شهر تهران، ۱۳۹۹).
- هتل‌ها، غرفه‌ها و خانه‌های سالمندان برای آلودگی کم‌تر طبی‌سازی می‌شوند.
- سیستم بازشدن خودکار درب‌ها را در ۶۴٪ قطارهای مترو برپا کرده است.
- ۶۳ میلیون یورو معافیت مالیاتی در دریافتی‌های خود از محل مالیات بر فعالیت‌های اقتصادی و مالیات بر مراکز تجاری، تفریحی، اقامتی، آژانس‌های مسافرتی و فروشگاه‌های بزرگ را به شرط اینکه آن‌ها کارگران خود را تا پایان سال حفظ کنند، تصویب کرده است (OECD, 2020b).

بارسلون

- شهرداری بارسلون ۲,۵ میلیون یورو کمک مالی علاوه بر کمک‌های دولتی در پرداخت اجاره به منظور تأمین حقوق مسکن ویژه خانواده‌های کم درآمد.
- به منظور لذت بخش‌تر و پربرتر کردن اوقات کودکان در خانه‌هایشان، وب سایتی با عنوان "خاطرات عزیز" توسط شهرداری بارسلون تهیه شده‌است. کودکان می‌توانند شعرها، تصاویر و انواع فعالیت‌های خود را در طول اقامت در خانه در وب سایت به اشتراک بگذارند (Barcelona.cat, 2020).

۴-۱-۱-۵- مسکو (روسیه)

- شهرداری مسکو با نصب تجهیزات اندازه‌گیری تب شهروندان در ورودی‌های مترو شهر، اندازه‌گیری تب مسافران را انجام می‌دهد (Official website of the Mayor of Moscow, 2020).
- ساختمان‌های پزشکی ویژه‌ای برای بیماران کووید-۱۹ و موارد مشکوک مجهز شده است.
- یک مرکز بیماری‌های عفونی در حال ساخت است.
- یک بیمارستان زنان و زایمان به طور موقت به یک کلینیک بستری برای بیماران مبتلا به کروناویروس تبدیل شده است.
- شرکت‌ها موظفند کارمندانی که علامتدار هستند به خانه بفرستند (OECD, 2020b).

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

۴-۱-۱-۶-۶-وبین (اتریش)

- تبدیل یک سالن نمایشگاهی به یک نقاهتگاه عظیم برای ارائه مواد غذایی و مراقبت‌های اساسی پزشکی است، این مرکز برای میزبانی افرادی با علائم خفیف است که نیازی به مراجعه به بیمارستان ندارند اما در مراقبت از خود در خانه مشکل دارند (OECD, 2020b).
- افزایش تعداد کارکنان جمع‌آوری زباله، تصفیه پسماند و دفع زباله
- عدم استفاده از کارگرانی که دارای نقص ایمنی هستند (مرکز مطالعات و برنامه‌ریزی شهر تهران، ۱۳۹۹).

۴-۱-۱-۷-توکیو (ژاپن)

- اعطای یک وام اضطراری به مبلغ ۲۸۰ میلیون ین برای شرکت‌های کوچک و متوسط است که تحت تأثیر کووید-۱۹ قرار دارند.
- دادن یارانه به شرکت‌هایی که تجهیزات و نرم‌افزارهای کار از راه دور را تولید می‌کنند (حد یارانه ۲,۵ میلیون ین است، نرخ یارانه ۱۰/۱۰ است).
- اعزام کارشناسان در مورد مسائل مدیریتی ناشی از کووید-۱۹ برای شرکت‌های کوچک و متوسط که تحت تأثیر کووید-۱۹ قرار دارند، متخصصانی همچون مشاور مشاغل کوچک و متوسط را به صورت رایگان اعزام می‌کنند و در مورد بهبود مدیریت مشاوره می‌دهند (حداکثر ۴ بار در هر شرکت، رایگان).
- مشاوره ویژه برای شرکت‌های کوچک و متوسط در مورد گردش و مدیریت پول (صادق‌زاده، ۱۳۹۹: ۱۰۲).
- یک پایگاه داده چندمنظوره در مورد وضعیت لحظه به لحظه ویروس کرونا ایجاد کرده است که حاوی اطلاعاتی از قبیل تعداد افراد آلوده، وضعیت آن‌ها، خصوصیات آن‌ها (سن، جنس)، تعداد استعلام از مرکز تماس، تعداد افرادی که از مترو استفاده می‌کنند و غیره می‌باشد.
- کارمندان شهرداری را به دور کاری برای چهار روز در هفته تشویق و شرکت‌های خصوصی را به معرفی ساعات کاری انعطاف‌پذیر ترغیب می‌کند (OECD, 2020b).

۴-۱-۱-۸-استانبول، آنکارا و ازمیر (ترکیه)

استانبول

۳۵ آمبولانس مربوط به شهرداری کلانشهر استانبول به طور ویژه در برابر ویروس کرونا به منظور ارائه خدمات حمل و نقل بیمار مجهز شده‌اند (Istanbul, 2020).

آنکارا

شهرداری کلانشهر آنکارا از طریق وب سایت خود اقدامات مقابله با کووید-۱۹ را که در جهان انجام می‌پذیرد منتقل می‌کند. مجدداً، شهرداری متن‌های اصلی اطلاع رسانی وزارت بهداشت در مورد کووید-۱۹ و اطلاعیه‌های مربوط به اقدامات کلی در سطح شهر را روی صفحه نمایش‌های وسایل نقلیه عمومی نظیر مترو منتشر و به اشتراک می‌گذارد (Ankaramunicipality website, 2020).

ازمیر

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

شهرداری کلانشهر از میر روزانه ۶۰ هزار ماسک در محدوده شهر تولید می‌کند. توزیع ماسک‌های تولید شده توسط کارکنان شهرداری انجام می‌شود. علاوه بر این، دستگاه‌های ماسک ماتیکی واقع در مقابل ایستگاه‌های مترو نیز از توزیع رایگان ماسک پشتیبانی می‌کنند (شهرداری کلانشهر از میر، ۲۰۲۰).

۴-۱-۲- اقدامات شهرداری‌های ایران

۴-۱-۲-۱- اصفهان

- به‌کارگیری یک دستگاه خودرو به همراه مخزن هزار لیتری و واتر جت سر خود، یک دستگاه واتر جت مکانیزه تمام اتوماتیک و پنج عدد مخزن ۲۰ لیتری کولی و چهار اکیپ آموزش دیده را برای ضدعفونی معابر
- توزیع خانه به خانه بسته سلامت به ویژه در محله‌های کمتر برخوردار، ساختمان‌های اداری، تجاری، بهداشتی و درمانی
- ضدعفونی و گندزدایی روزانه و مستمر معابر، المان‌ها، مجموعه‌های بازی و حرکت درمانی در تمامی بوستان‌های سطح منطقه و ایستگاه‌های اتوبوس
- نصب بنر اطلاع‌رسانی، توزیع پوستر و آموزش در سطح منطقه برای مقابله، کنترل و پیشگیری از کرونا ویروس
- مسدود کردن ورودی تمامی بوستان‌ها
- توزیع پلاستیک جمع‌آوری پسماند خودروبی در میادین و ورودی‌های منطقه
- مصرف مواد ضد عفونی خالص
- آموزش کارکنان و نیروهای خدماتی در راستا پیشگیری از ابتلا به کووید-۱۹
- اهدا بسته‌های بهداشتی شامل ماسک، دستکش و بسته‌های آموزشی به کودکان کار
- توزیع یک هزار ماسک قابل شست و شو بین کارگران فصلی
- ضدعفونی روزانه، مرکز نگهداری کودکان کار و متکدیان اصفهان
- آمادگی فضاهای عمومی شهر جهت اقدامات ویژه‌ای در دستور کار شهرداری قرار گرفته است.
- برگزاری جلسه ستاد بحران شهرداری برای هماهنگی بیشتر به صورت مستمر با حضور شهردار
- ضدعفونی کردن و ایمن سازی فضاهای عمومی به خصوص حمل و نقل عمومی همچون مترو و اتوبوس
- ابلاغ دستورالعمل بهداشتی و رعایت نکات ایمنی از ماسکو دستکش به کارکنان شهرداری که در فضای عمومی حضور دارند و در معرض خطر هستند.
- راه اندازی طرح مشاوره تلفنی ۲۴ ساعته رایگان
- توزیع مواد ضدعفونی کننده، شوینده، ماسک و دستکش ویژه کودکان کار، کودکان بی‌سرپرست تهیه و توسط سمن‌ها و نهادهای مدنی بطور مستمر
- ایجاد ۳۰ لاینک گردشگری مجازی از اماکن کمتر دیده شده
- ایجاد اولین فرهنگسرای مجازی شهرداری اصفهان
- تجهیز ورزشگاه‌های در اختیار شهرداری اصفهان برای افرادی دوره نقاهت خود را آنجا بگذرانند.
- کیسه زباله‌های بیماری‌های کرونایی در رنگ قرمز
- حالت تعلیق فعالیت ایستگاه‌های بازیافت و خودروهای جمع‌آوری پسماند خشک
- متوقف فعالیت ایستگاه‌های بازیافت شهرها تا زمان بهبود شرایط و کسب اطمینان از نبود تهدید برای سلامت
- ضرورت مشارکت شهروندان برای کاهش میزان پسماند تولیدی

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

۴-۱-۲-۲-قم

- فعال شدن ۱۰ کمیته مقابله با کرونا
- توجه به اهمیت مدیریت پسماند
- ضدعفونی مستمر ناوگان تاکسیرانی و اتوبوسرانی، بوستان‌ها، سرویس‌های بهداشتی و امکانات عمومی
- گسترش خدمات الکترونیک شهرداری
- آماده سازی سالن‌های ورزشی و سوله‌های مدیریت بحران مناطق هشتگانه
- عملیات شستشو و ضدعفونی معابر و مبلمان شهری به صورت مرتب
- آموزش کارکنان شهرداری از جمله کارگران فضای سبز و خدمات شهری و پاکبانان
- همکاری و تعامل با نهادهای استانی از جمله دانشگاه علوم پزشکی، اداره کل مدیریت بحران و اداره کل پدافند غیرعامل
- ارائه آموزش‌های شهروندی با استفاده از ظرفیت تبلیغات محیطی و اقدامات فرهنگی
- تهیه و بارگزاری دستورالعمل محل کار اصناف در سایت شهرداری قم
- اقدام نسبت به تعطیلی کلیه بازارهای روز و محل تجمع دستفروشان و وانت‌های میوه‌فروش.
- پلمپ انبارها و گاراژهای ضایعات با همکاری دستگاه قضایی و نیروی انتظامی.
- گندزدایی و ضدعفونی بیش از ۴ میلیون مترمربع در روز توسط شهرداری قم.
- ضدعفونی مستمر محوطه و فضاهای کشتار کشتارگاه صنعتی قم.
- جمع‌آوری غرفه‌های عرضه ماهی و تزئینات نوروزی.
- تبلیغات، اقدامات و برنامه‌ها در خصوص کرونا در شبکه‌های اجتماعی ایستا، تلگرام، اینستاگرام با محوریت مجموعه‌های پرمخاطب.
- نصب بنرهای نوروزی با توجه به شیوع کرونا در کشور، و عمدتاً با محور آموزش نکات بهداشتی در شهر.
- نصب المان‌ها و مجسمه‌ها واکران ۱۰ المان شخصیت‌های مجموعه پرترفدار شکرستان با محوریت پیام‌های بهداشتی و طراحی دیواره‌های رنگی با محوریت کرونا.
- استفاده از ظرفیت بخش خصوصی برای اکران تبلیغات شهری مرتبط با پیشگیری از شیوع ویروس کرونا.
- اکران تبلیغات شهری با محوریت استفتانات مراجع در خصوص کرونا.

۴-۱-۲-۳-تبریز

- آگاه‌سازی شهروندان درباره خطرات ویروس کرونا و ضرورت در خانه ماندن
- راه‌اندازی خودروهای هشدار دهنده صوتی برای افزایش آگاهی عمومی
- ضدعفونی و گندزدایی معابر گذرهای مختلف شهر و اماکن عمومی به صورت شبانه‌روزی در سطح محلات شهر
- متوقف پذیرش مسافر و به ممنوعیت استقرار چادر در پارک‌ها
- بخشیدن اجاره‌بهای واحدهای تجاری شهرداری تبریز در برخی از فصول
- محدود شدن ورود و خروج در شهر وجود قرنطینه نسبی
- تعطیل شدن مدارس و دانشگاه‌ها، ادارات و برخی از مراسمات و مسابقات ورزشی
- اختصاص ۱۰ میلیارد تومان بودجه برای خرید محلول‌های ضدعفونی، ماسک و دستکش و توزیع آن در میان کارکنان و کارگران و شهروندان
- ضدعفونی همه روزه کلیه اماکن شهری از قبیل مترو، اتوبوس و معابر شهری

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

- طراحی و ساخت تونل‌های هوشمند ضد عفونی و بکار پیری آن در در ورودی بانک‌ها و ادارات پرتردد
- اجرای عملیات ضد عفونی و سم زدایی بازار بزرگ تبریز و خیابان‌های اطراف بازار با مشارکت ماشین آلات و نیروهای خدماتی شهرداری
- جمع آوری سگ‌های بلاصاحب و حیوانات مودی جهت جلوگیری از احتمال شیوع ویروس و بیماری‌ها توسط حیوانات ناقل.

۴-۲-۱-۴- تهران

- برگزار نشست هماهنگی میان مسئولین مدیریت شهری و سازمان پیشگیری و مدیریت بحران شهر تهران
- تشکیل کارگروه‌های تخصصی به تناسب نیاز امور مربوطه، جهت گیری و هماهنگی لازم با واحدهای درون سازمانی و دستگاه‌های خارج از شهرداری
- اقدام نسبت به ایجاد سامانه اطلاع‌رسانی و آموزش و پیشگیری
- تشکیل کارگروه‌های ۵ گانه: اطلاع رسانی، بهداشت محیط و دفع پسماند، آموزش، فرهنگ سازی و مشارکت مردمی، تأمین و توزیع اقلام و ارزاق عمومی و بودجه و پشتیبانی و منابع انسانی
- ارائه اپلیکیشن ماسک
- بازبینی مجدد تعاریف بحران‌های شهری و باز تعریف برخی وظایف در سازمان و در قالب وظایف تفویضی ذیل ساختارهای ارائه شده در قانون مدیریت بحران کشور مصوب ۱۳۹۸.
- افزودن کارگروه ششمی با عنوان تحقیق و توسعه
- تشکیل کارگروه آموزش، فرهنگ‌سازی و مشارکت مردمی در ستاد بحران و مقابله با ویروس کرونا شهر تهران
- تولید محتوای آموزشی متنوع و نشر در فضای محیطی، میدانی و مجازی
- ایجاد همکاری اداره کل سلامت و ستاد راهبردی مشارکت‌های اجتماعی در محلات (مدیریت محله)
- اجرا راهبرد انسجام اجتماعی در کنار فاصله‌گیری اجتماعی
- توسعه ظرفیت شبکه‌های اجتماعی مجازی
- تشکیل صندوق حمایت از آسیب‌دیدگان و بانک مواد غذایی محلی
- تشکیل گروه‌های داوطلب محلی برای رسیدگی و مراقبت از افراد پیر، ناتوان، از کار افتاده
- طراحی تیم‌های داوطلبانه و آموزش دیده برای آگاهی بخشی چهره به چهره با افراد کارتن خواب، متکدی نمی‌توان ارائه خدمات حمل و نقل عمومی در شهر تهران را متوقف نمود.
- کاهش ظرفیت مشابه در تعداد مسافریں مترو و اتوبوس‌ها
- طراحی و معرفی سایت مختص به مقابله با ویروس کرونا توسط شهرداری
- استفاده از ابزارهای هوشمندسازی در زمینه ساماندهی و حمایت صنایع و مشاغل و شهروندان در بحران موجود
- تأکید بر تفکیک زباله‌های تر و خشک از هم
- لزوم مشخص کردن کیسه‌های زباله افراد مبتلا یا مشکوک به کووید ۱۹
- اکران طرح‌های محیطی پیشگیری از ابتلا به ویروس کرونا در سطح شهر تهران و شبکه‌های مجازی
- اکران طرح‌ها و موشن‌های گرافیکی از طریق تلویزیون‌های شهری و شبکه‌های مجازی در مقابل «ایران قدر دان شماس» بیمارستان‌های پذیرنده بیماران مبتلا به کرونا و شبکه‌های مجازی
- اکران طرح‌ها و کلیپ‌های توصیه‌های لازم برای رعایت بهداشت فردی پرسنل از طریق نمایشگرهای مستقر در سازمان
- اختصاص سازه‌های سیار، پرتابل و بیلبرد به موضوع ویروس کرونا با تأیید اداره کل سلامت

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

- برنامه‌ریزی به منظور استفاده حداکثری از امکانات موجود سازمان جهت اطلاع رسانی عمومی در زمینه مقابله با ویروس کرونا در مقابل بیمارستان‌های پذیرنده بیماران مبتلا به ویروس کرونا
- اکران طرح‌های فرهنگی با عنوان تقدیر و تشکر از زحمات بی دریغ پرستاران، دکتران و "ایران قدردان شماست".
- مسأله مهم دیگر، تأثیر منفی شرایط موجود بر میزان درآمد حاصله سازمان و حتی بودجه شهرداری تهران از طریق تبلیغات محیطی می باشد. از آنجا که بخش عظیمی از ابزارهای تبلیغاتی و منابع درآمدی شهرداری، به موضوع مبارزه با ویروس کرونا اختصاص پیدا کرده و موجب کاهش قابل توجه درآمد گردیده است؛ لذا می‌بایست تمهیدات جدی برای افزایش تاب آوری در کاهش بودجه اندیشیده شود.

- انجام تست‌های اولیه مانند تب سنجی در ورودی پارک‌ها
- جلوگیری از ورود افراد بدون ماسک و دستکش به محوطه پارک‌ها
- توصیه شهروندان در شهرهای بزرگ به استفاده از پارک‌های محله‌ای
- جلوگیری از تجمع افراد در فضای پارک‌ها با نظارت مامورین در پارک‌ها

۴-۱-۲-۴- مشهد

- در اختیار قراردادن مصل‌های بوستان‌های شهر به نیروهای داوطلب به عنوان پایگاه در محدوده محله‌های حاشیه شهر
- در اختیار قرار دادن لباس، تجهیزات حفاظت فردی و مواد ضدعفونی کننده به نیروهای داوطلب مردمی جهت ضدعفونی کردن معابر شهری
- عدم دریافت عوارض کسب و پیشه برخی از ماه از مودیان مشمول
- کسر ۵۰٪ اجاره بهای ماهانه و مالکانه واحدهای تجاری در تملک شهرداری در برخی از ماه
- عدم دریافت اجاره‌بهای فضاهای فرهنگی و تفریحی، سالن‌های ورزشی
- ایجاد ضرورت زباله‌های خشک را در مجاورت دیگر زباله و به ویژه زباله‌هایی که احتمال آلودگی آن‌ها وجود دارد
- ضد عفونی تمامی پل‌ها، پله برقی و آسانسورهای سطح شهر توسط سازمان ساماندهی مشاغل شهری به صورت روزانه از همان ابتدای شروع عملیات مبارزه با کرونا، در حال انجام است.
- توزیع بالغ بر ۱۱ میلیارد تومان کمک هزینه معیشتی در میان ۱۱ هزار کارگر شاغل در حوزه معاونت خدمات مشهد
- راه اندازی خط تولید ماسک از طریق مرکز پزشکی شهرداری مشهد و تولید روزانه ماسک مورد نیاز و توزیع بین کارگران خدمات شهری و فضای سبز و همچنین عوامل کارگری سازمان‌های مدیریت آرامستان‌ها، آتش نشانی و پسماند که در خط مقدم مقابله با این بیماری در سطح شهر فعال هستند.
- تامین تجهیزات مورد نیاز عوامل اجرایی برای حفظ سلامت آن‌ها.
- تعطیلی کلیه بازارهای سیار و تمامی روز بازارها، عصر بازارها و شب بازارهای سطح شهر
- ضدعفونی و گندزدایی آسانسورها و پله برقی‌های تمامی پل‌های عابر پیاده.

۴-۱-۲-۵- شیراز

- برگزاری کلاس‌های آموزش با رعایت اصول بهداشتی و در فضای مجازی با موضوع ویروس کرونا برای پاکبانان و پرسنل شرکت‌های طرف قرارداد با سازمان
- تدوین دستورالعمل‌های بهداشتی کرونا
- پاکسازی و شستشوی سطوح معابر، المان‌ها و مبلمان شهری قبل از عملیات گندزدایی

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

- تعطیل نمودن کارخانه تفکیک پسماند در مقصد و تولید کود
- گندزدایی سرویس‌های بهداشتی ثابت و پرتابل سطح شهر
- شستشو و گندزدایی سطوح‌های پاکبانان به صورت روزانه

۴-۱-۲-۶- اهواز

- ضدعفونی ساختمان اداری.
- توزیع تعداد ۶۰ عدد اسپری ضد عفونی کوچک، ۲۱ عدد اسپری ضد عفونی متوسط برای هر واحد اداری و دستکش یکبار مصرف بین پرسنل سازمان.
- توزیع روزانه آب معدنی و همچنین ضد عفونی درب ورودی واحد‌های اداری و کفپوش‌های ساختمان اداری بصورت ساعتی (مرکز مطالعات و برنامه‌ریزی شهر تهران، ۱۳۹۹).

۵- بحث و یافته‌ها

با توجه به اقدامات بیان شده در این بخش به بررسی و مقایسه اقدامات شهرداری‌های ایران و جهان در چهار حوزه حمل‌ونقل و ترافیک، مالی و اقتصادی، زیست محیطی و جمع‌آوری زباله‌ها و اجتماعی و فرهنگی پرداخته شده و مورد بحث قرار گرفته است.

۵-۱- مالی و اقتصادی

معافیت از پرداخت اجاره‌بها، عوارض معابر و محدوده‌های ترافیکی، اعطای یک وام اضطراری و یارانه، اختصاص منابع مالی برای تولید وسایل بهداشتی و درمانی، در نظر گرفتن کمک هزینه معیشتی، جلوگیری از افزایش چشمگیر قیمت و ... از جمله اقدامات شهرداری‌های شهرهای خارجی در طول زمان وقوع پدیده کووید-۱۹ می‌باشد. برخی از شهرداری‌ها کارگاه‌های آموزشی برای شرکت‌ها و سازمان‌ها در خصوص گردش و مدیریت پول در مواقع بحران برگزار کرده‌اند. در ایران انجام این موارد برای شهرداری‌ها هم به لحاظ درآمد پایین و غیرپایدار بیشتر شهرداری‌های کشور و نیز خارج بودن این اقدامات از حیطه وظایف شهرداری، دشوار است. اما برخی از شهرهای ایران نیز مانند مشهد کاهش عوارض اجاره‌بها را انجام داده‌اند و شهرهای تبریز، مشهد و اهواز کمک‌های مالی برای تولید و پخش وسایل ضدعفونی و بهداشتی انجام داده‌اند.

۵-۲- حمل و نقل و ترافیک

در حوضه حمل و نقل تقریباً تمامی شهرها کاهش ظرفیت استفاده از حمل و نقل عمومی را در دستور کار قرار دادند حال این موضوع در شدت‌های کم و زیاد صورت گرفت به عنوان مثال شهر لندن ۴۰ ایستگاه مترو را بست و فقط خطوط پر تردد و الزامی را باز گذاشت و یا نیویورک ۲۵٪ ظرفیت متروها و خطوط اتوبوسرانی را کاهش داد و شهر مادرید نصف ظرفیت خطوط مترو آن فعالیت داشت.

در ایران نیز دستور و ابلاغ کلی کاهش ظرفیت حمل و نقل همگانی صورت گرفت ولی در عمل این حالت اجرایی نشد و حمل و نقل عمومی با همان ظرفیت موجود به فعالیت خود ادامه می‌داد. در اقدامی محکم‌تر شهرداری پاریس تردد افراد در شهرهای فرانسه به جز در موارد ضروری محدود شده‌است و تنها در مواردی مشروط بر تکمیل فرم‌های برخط و دریافت تأییدیه، مجاز است.

در شهر نیویورک تنها سیستمی است که در این شرایط تغییر کاهشی نداشته دوچرخه شهری است و تمایل مردم برای استفاده از این سیستم بیشتر شده است.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

اقدامات خاصی شهرداری‌ها مانند شهرداری مادرید، سیستم بازشدن خودکار درب‌ها را در ۶۴٪ قطارهای مترو برپا کرده است، شهرداری استانبول ۳۵ آمبولانس مربوط به شهرداری کلانشهر استانبول به طور ویژه در برابر ویروس کرونا به منظور ارائه خدمات حمل و نقل بیمار مجهز کرد تا از ترافیک سطح شهر بکاهد، پاریس سرویس‌های ویژه‌ای از چندین مبدأ به مقصد بیمارستان‌ها و مراکز درمانی در نظر گرفته شده است. شهرداری لندن سرویس‌های ویژه‌ای برای کارکنان مشاغل حیاتی لندن در نظر گرفته است. انجام دادند.

اکثر شهرهای ایران در ورود و خروج وسایل نقلیه به شهرها محدودیت ایجاد کردند ولی زیاد مورد توجه قرار نگرفت و شاهد بودیم که تردها و مسافرت‌ها همچنان ادامه داشت.

۳-۵- زیست محیطی و جمع‌آوری زباله‌ها

با توجه به ناشناخته بودن ویروس کووید-۱۹ و نامشخص بودن روند گسترش ویروس، در ابتدای همه‌گیری انجام ضدعفونی مکان‌های عمومی در راستای کار اکثر شهرداری‌های داخل و خارج کشور قرار داشت. شهرداری‌ها با وسایلی و امکاناتی که در اختیار داشتن اقدام به ضدعفونی معابر، المان‌ها، ناوگان‌های حمل و نقل عمومی، وسایل بازی کودکان، مرکز نگهداری کودکان کار و متکدیان، بوستان‌ها، آسانسورها و پله برقی‌های عمومی، سرویس‌های بهداشتی و امکانات عمومی کردند.

دفع و جمع‌آوری زباله در طول همه‌گیر به دلیل رعایت بهداشت بیشتر چالش‌های را برای شهرها ایجاد کرد. برای مقابله با این چالش‌ها از روش‌های گوناگونی استفاده کردند مانند شهر وین تعداد کارکنان جمع‌آوری زباله، تصفیه پسماند را افزایش داد و دفع زباله و نیز عدم استفاده از کارگرانی که دارای نقص ایمنی هستند، را در پیش گرفت. اکثر شهرداری‌ها دستور بر بسته‌بندی جداگانه زباله‌های بیماری‌های کرونایی در مکان‌های مختلف دادند.

این اقدامات نیز در شهرهای ایران اجرا شدند ولی به صورت فراگیر نبوده و فقط چند شهر بزرگ (اصفهان، تهران، مشهد و ...) این اقدامات را در دستور خود قرار دادند.

۴-۵- اجتماعی و فرهنگی

آگاهی داشتن و آگاهی‌رسانی یکی از مهم‌ترین راهکارها مقابله با بحران می‌باشد در همین راستا شهرداری‌های جهان در سلسله اقدامات فرهنگی اقدام به آگاهی‌رسانی به شهروندان خود کردند.

شهرداری پاریس اقدام به راه‌اندازی اپلیکیشن دیجیتال برای آگاهی‌رسانی به شهروندان و همچنین برای نظارت بر بیماران استفاده می‌کند. شهرداری تهران نیست اقدام به ایجاد اپلیکیشن ماسک کرده‌است و شهرداری اصفهان طرح مشاوره تلفنی ۲۴ ساعته رایگان راه‌اندازی کرده‌است.

شهر بارسلون نیز به منظور لذت بخش‌تر و پربارتر کردن اوقات کودکان در خانه‌هایشان، وب‌سایتی با عنوان "خاطرات عزیز" توسط شهرداری بارسلون تهیه شده است. کودکان می‌توانند شعرها، تصاویر و انواع فعالیت‌های خود را در طول اقامت در خانه در وب‌سایت به اشتراک بگذارند

نصب بنر اطلاع‌رسانی، توزیع پوستر و آموزش در سطح منطقه برای مقابله، کنترل و پیشگیری از کرونا ویروس، از جمله اقدامات اصلی شهرداری‌های کشور بوده است.

شهرداری اصفهان با ایجاد ۳۰ لینک گردشگری مجازی از اماکن کمتر دیده شده و ایجاد اولین فرهنگسرای مجازی پیش قدم در اجرای برنامه‌های اجتماعی و فرهنگی بوده است.

۶- نتیجه‌گیری

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

از طریق مثال‌های ملی و بین‌المللی که در مقابله با اپیدمی کووید-۱۹ از طریق حکومت‌های محلی (شهرداری‌ها) ارائه گردیده‌است، دیده می‌شود که دولت‌های محلی مسئولیت‌های مهم و تأثیرگذاری را در روند مبارزه با کووید-۱۹ که جهان را تحت تأثیر قرار داده است و هر روز با خسارات جانی و مالی متعددی همراه است، به عهده می‌گیرند. دولت‌های محلی در مراحل مختلف اپیدمی، در قالب اقدامات مستقیم و غیر مستقیم در حوزه‌های گوناگون وارد عمل شده و در سریع‌ترین زمان ممکن از شیوع هرچه بیشتر اپیدمی جلوگیری کرده‌اند. در این شرایط حساس، حکومت‌های محلی با توجه به شناخت نزدیک‌تر خود نسبت به مسائل محلی، خلأ ایجاد شده از طرف حکومت‌های مرکزی را پر می‌کنند. این شناخت حکومت‌های محلی نسبت به محیط تأثیرگذاری آن‌ها را افزایش داده است و آن‌ها می‌توانند اثرات احتمالی اپیدمی بر حوزه تحت نفوذ خود را پیشبینی کنند و اقدامات حفاظتی و پیشگیرانه متناسب را به اجرا در آورند. لذا در این حوزه به موفقیت‌های بسیاری دست یافته‌اند.

مشاهده می‌شود که دولت‌های محلی در مقیاس ملی و بین‌المللی از بهداشت، آموزش، کمک‌های اجتماعی گرفته تا ادامه فعالیت‌های فرهنگی و هنری نقش مهمی در مبارزه با اپیدمی دارند. در برخی شهرهای خارجی مشاهده می‌شود که تولید خدمات خلاقانه توسط دولت‌های محلی یک آزمایش موفقیت آمیز در بحران بوده است و راهکارهای کارآمدی در جهت مبارزه با اپیدمی از سوی حکومت‌های محلی ارائه می‌شود. در این دوره، طیف وسیعی از زمینه‌های خدماتی، مالی و زیست محیطی از تولید ماسک گرفته تا کمک‌های مستقیم و غیر مستقیم مالی و گسترش زمینه‌های فعالیت‌های اجتماعی، از انجام خدمات مانند ورزشی، فرهنگی و هنری در خانه از طریق سیستم‌های دیجیتال و چندین اقدام دیگر توسط شهرداری‌های کلانشهرهای مطرح ارائه شده است.

در شهرهای ایرانی نیز شهرداری‌ها در قالب وظایف تأیید شده برای خود به مبارزه با اپیدمی پرداخته‌اند اما با توجه به محدودیت‌های مالی و قانونی موجود و تداخلات موجود میان ارگان‌های دولتی و شهرداری‌ها اقدامات صورت گرفته به وسعت برخی شهرهای خارجی مطرح در مقابله با اپیدمی نبوده است. اما بدیهی است که این تمایزات و اختلافات موجود منکر نقش بسزای تمامی حکومت‌های محلی در اقسا نقاط جهان از جمله ایران نخواهد بود. در این دوره، مداخله دولت مرکزی در اقدامات و روندهای دولت‌های محلی در روند مبارزه با کووید-۱۹ قابل توجه است.

به طور خلاصه، با وجود کنترل و مداخله دولت مرکزی و محدودیت‌های منابع، تولید راه حل‌های واجد شرایط محلی برای نیازهای جدید در مبارزه با اپیدمی توسط دولت‌های محلی که دارای سهم قابل توجهی در این حوزه داشته‌اند اجباری است. با این دوره‌ای که ما در آن زندگی می‌کنیم، اهمیت دولت‌های محلی بار دیگر درک شده است. در این دوره‌های بحرانی و مشابه، با توجه به زمینه‌های مبارزه و توانایی آن‌ها در تولید راه حل برای نیازهای محلی، تقویت بیشتر دولت‌های محلی و توسعه روابط دو جانبه بین دولت مرکزی و دولت‌های محلی ضروری است.

در این زمینه، اجرای کمک‌رسانی‌ها و سیاست‌های عمومی توسط دولت مرکزی انتظار می‌رود، و همچنین دولت‌های محلی نیز باید با سازمان‌های غیر دولتی، دانشگاه‌ها و بخش خصوصی همکاری کرده و ضمن برنامه‌ریزی و هماهنگ سازی نهادهای مختلف نقش مدیریتی واحدی را بازی کنند. در زمان مبارزه با بحران، دولت مرکزی باید اصل دولت محلی را در نظر بگیرد، با یک احساس مسئولیت مشترک رفتار کند. دولت‌های محلی نیز باید از مداخله در مناطق وظیفه خود جلوگیری کنند. این تنها با توسعه و اجرای یک سیاست جامع ضد اپیدمیک که در آن مکانیزم‌های حاکمیت محلی فعال باشد، قابل اجرا است.

مراجع

۱. حائری، وحید، اقدامات محلی در بحران‌های جهانی حق بر شهر و نقش مراکز حمایت اجتماعی و مدیریت بحران محلات در مقابله با شیوع بیماری کرونا شهر تهران، فصلنامه علمی تخصص، ارزیابی تأثیرات اجتماعی، شماره دوم: ویژه نامه پیامدهای شیوع ویروس کرونا-کووید۱۹، اردیبهشت، صص ۲۵۶-۲۸۱، ۱۳۹۹

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

۲. صادق‌زاده، سهیلا، بررسی تجارب حکومت‌های ملی و محلی در مقابله با (COVID-19)، مرکز مطالعات و برنامه‌ریزی شهر تهران، ۱۳۹۹

۳. متوسلی، محمدمهدی و قربانی، معصومه، مدیریت شهری و نقش آن در کنترل ویروس کرونا (COVID-19)، وزارت کشور (سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور مرکز مطالعات برنامه‌ریزی شهری و روستایی)، ۱۳۹۹

۴. مرشدی‌زاد، علی، حکمرانی خوب، و حکمرانی مطلوب در تمدن نوین اسلامی، دو فصلنامه آینده‌پژوهی ایران، ۳(۲)، صص ۱۲۵-۱۳۹۶، ۱۴۰

۵. مرکز مطالعات و برنامه‌ریزی شهر تهران، اهم اقدامات شهرهای بزرگ جهان و کلانشهرهای ایران در مقابله با ویروس کرونا، ۱۳۹۹

6. Ajuntament de Barcelona. (2020). Health Information. Retrieved from <https://www.barcelona.cat/covid19/en/health-advice>.

Istanbul Büyükşehir Belediyesi. (2020). Askıda fatura. 9 Temmuz 2020 tarihinde. Retrieved from <https://askidafatura.ibb.gov.tr/>.

7. OECD: Organisation for Economic Cooperation and Development. (2020a). OECD Economic Outlook, Volume 2020 Issue 1, OECD Publishing, Paris, Retrieved from <https://www.oecd-ilibrary.org/content/publication/0d1d1e2e-en>.

8. OECD: Organisation for Economic Cooperation and Development. (2020b). Cities Policy Responses. Official website of the Mayor of Moscow. (2020). Coronavirus: Official information. Retrieved from <https://www.mos.ru/city/projects/covid-19/?>.

9. T.C. Ankara Büyükşehir Belediyesi. (2020). Ankara Büyükşehir Belediyesi olarak dünya basınıni tarıyoruz, belediye olarak hem kendimiz bilgileniyoruz hem de sizi bilgilendiriyoruz. Retrieved from <https://www.ankara.bel.tr>.

10. WHO: World Health Organization. (2020a). Strengthening Preparedness for COVID-19 in Cities and Urban Settings.

11. WHO: World Health Organization. (2020b). Community-based health care, including outreach and campaigns, in the context of the COVID-19 pandemic.

12. WHO: World Health Organization. (2020c). Critical preparedness, readiness and response actions for COVID-19.